SHRI T. K. RANGARAJAN (Tamil Nadu): Sir, I associate myself with concern expressed by the hon. Member.

SHRI DEREK O'BRIEN (West Bengal): Sir, I associate myself with concern expressed by the hon. Member.

SHRI K. R. ARJUNAN (Tamil Nadu): Sir, I also associate myself with issue expressed by the hon. Member.

SHRIMATI VIJILA SATHYANANTH (Tamil Nadu): Sir, I want to speak on this. Sir, please give me one minute.

MR. CHAIRMAN: No, no; you have to give your name. You have not given your name. Vijilaji, please sit down. This will not go on record. You have to give your name. If you had given your name, I would have allowed you in the beginning. Otherwise, now, you can add your name.

Need to refund ticket fare to passengers affected by Pakistan air space restrictions and start direct flights to Najaf from India

श्री मोहम्मद अली खान (आंध्र प्रदेश): चेयरमैन साहब, मैं आपको थैंक यू कहता हूं। आपने मुझे बोलने का मौका दिया है, इसके लिए भी मैं आपका बहुत-बहुत शुक्रिया अदा करता हूं।

सर, हिंदुस्तान की अक़ल्लियतों के लिए, हिंदुस्तान की ज़ायरीन के लिए काफी जमाने से एयर इंडिया की एक अहम फ्लाइट की डिमांड थी। उनकी डिमांड थी कि बग़दाद के लिए या नजफ़ के लिए हिंदुस्तान की सरज़मीं से एयर इंडिया की एक डायरेक्ट फ्लाइट चलाई जाए। काफी ज़द्दोज़ेहद और काफी मुतालिबात के बाद मरक़जी शहरी हवाबाजी ने जनवरी के महीने में फैसला किया कि एक फ्लाइट लखनऊ से होते हुए, दिल्ली से होते हुए नजफ के लिए डायरेक्ट जाएगी। मैं आपके तवस्सुत से यह मुतालिबा मरक़जी सरकार के सामने रख रहा हूं कि इसमें मुश्किल यह है कि जितनी भी इंटरनेशनल फ्लाइट्स जाती हैं, वे वाया कहीं और होकर जाती हैं। उसमें खर्च ज्यादा आता है और वक्त भी ज्यादा लगता है। एयर इंडिया का जो फैसला था कि दिल्ली से नजफ के लिए डायरेक्ट फ्लाइट चलाई जाएगी, इस फैसले से न केवल ज़ायरीन के वक्त की बचत हुई, बल्कि उनके खर्च में भी किफायत का काफी मुतालिबा पूरा हुआ। चेयरमैन साहब, मुझे अफसोस के साथ यह कहना पड़ता है कि जनवरी के बाद, दो या चार फ्लाइट्स लखनऊ से होते हुए दिल्ली, दिल्ली से होते हुए नजफ गईं, लेकिन उसके बाद उस फ्लाइट को हालात खराब होने की वजह से बंद कर दिया गया। जो स्ट्राइक हुई थी, उसकी वजह से उसे वाया पाकिस्तान बंद कर दिया गया। मैं आपके तवस्सुत से आपसे यह मुतालिबा करूंगा कि अब जो हालात हैं, वे हालात अब मामूल पर आ चुके हैं। मैं सरकार से, वज़ीरे शहरी हवाबाजी से मुतालिबा करूंगा कि यह न सिर्फ लखनऊ शहर से दिल्ली, बल्कि हिंदुस्तान के हर शहर

से चलाई जाए। क्योंकि हिंदुस्तान से काफी ज़ायरीन की तादाद एयर इंडिया फ्लाइट से नज़फ, जिद्दे के लिए जाती है, इसलिए उन्हें टाइम की सहूलियत देने के लिए एक फ्लाइट का फिर आग़ाज किया जाए।

मैं आपके जरिये मरकज़ी वज़ीर से और इंडियन एयरलाइन्स से दूसरी बात का मुतालिबा करूंगा कि जिन ज़ायरीन की लखनऊ की फ्लाइट के लिए बुकिंग हुई थी, उनका पैसा आज तक वापस नहीं किया गया है। मैं आपसे मुतालिबा करूंगा कि इंडियन एयरलाइन्स वाले उनके पैसे को वापस करे। इस शहर से जिद्दे के लिए, कर्बला के लिए, बगदाद के लिए फ्लाइट जाती है। काफी ज़ायरीन, जो उमर-रसीदा होते हैं, वे लाखों, करोड़ों की तादाद में इस फ्लाइट से ज़ियारत के लिए जाते हैं, इसलिए इस फ्लाइट को हर स्टेट से चालू किया जाए और इसे रोज़ाना की बुनियाद पर चलवाया जाए। आपने मुझे बोलने के लिए जो समय दिया है, उसके लिए मैं आपका बहुत-बहुत शुक्रिया अदा करता हूं, खुदा हाफ़िज़।

†**جناب محمد علی خان (آندھراپردیش):** چیئرمین صاحب، میں آپ کو تھینک یو کہتا ہوں۔ آپ نے مجھے بولنے کا موقع دیا ہے، اس کے لئے بھی میں آپ کا بہت بہت شکریہ ادا کرتا ہوں۔

سر، ہندستان کی اقلیتوں کے لئے، ہندستان کے زائرین کے لئے کافی زمانے سے انڈین ایئرلائن کی ایک اہم فلائٹ کی ڈیمانڈ تھی۔ ان کی ڈیمانڈ تھی کہ بغداد کے لئے یا نجف کے لئے ہندستان کی سرزمین سے ایئر انڈیا کی ایک ڈائریکٹ فلائٹ چلائی جائے ۔ کافی جدّوجہد اور کافی مطالبات کے بعد مرکزی شہری ہوابازی نے جنوری کے مہینے میں فیصلہ کیا کہ ایک فلائٹ لکھنؤ سے ہوتے ہوئے، دہلی سے ہوتے ہوئے نجف کے لئے ڈائریکٹ جائے گی۔ میں آپ کے توسط سے یہ مدعا مرکزی سرکار کے سامنے رکھ رہا ہوں کہ اس میں مشکل یہ ہے کہ جتنی بھی انٹرنیشنل فلائٹس جاتی ہیں، وہ وایا ہوکر جاتی ہیں۔ اس میں خرچ زیادہ آتا ہے اور وقت بھی زیادہ لگتا ہے۔ ایئر انڈیا کا جو فیصلہ تھا کہ دہلی سے نجف کے لئے ڈائریکٹ فلائٹ چلائی جائے گی، اس فیصلے سے نہ صرف زائرین کے وقت کی بچت ہوئی، بلکہ ان کے خرچ میں بھی کفایت کا

†Transliteration in Urdu Script.

[श्री मोहम्मद अली खान]

کافی مطالبہ پورا ہوا۔ چیئرمین صاحب، مجھے افسوس کے ساتھ یہ کہنا پڑتا ہے کہ جنوری کے بعد، دو یا چار فلائٹس لکھنؤ ہوتے ہوئے دہلی، دہلی سے ہوتے ہوئے نجف گئی، لیکن اس کے بعد اس فلائٹ کو حالات خراب ہونے کی وجہ سے بند کر دیا گیا۔

جو اسٹرائک ہوئی تھی، اس کی وجہ سے اسے واپس پاکستان بند کر دیا گیا۔ میں آپ کے توسط سے آپ سے یہ مطالبہ کروں گا کہ اب جو حالات ہیں، وہ حالات اب معمول پر آچکے ہیں۔ میں سرکار سے، وزیر شہری ہوا بازی سے مطالبہ کروں گا کہ یہ نہ صرف لکھنؤ شہر سے دہلی، بلکہ ہندوستان کے ہر شہر سے چلائی جائے۔ کیوں کہ ہندوستان سے کافی زائرین کی تعداد آپ کی فلائٹ سے نجف، جدّہ کے لئے جاتی ہے، اس لئے انہیں ٹائم کی سہولیت دینے کے لئے ایک فلائٹ کا آغاز کیا جائے۔

میں آپ کے ذریعے مرکزی وزیر سے اور انڈین ائیرلائنس سے دوسری بات کا مطالبہ کروں گا کہ جن زائرین کی لکھنؤ کی فلائٹ کے لئے بکنگ ہوئی تھی، ان کا پیسہ آج تک واپس نہیں کیا گیا ہے۔ میں آپ سے مطالبہ کروں گا کہ انڈین ائیرلائنس ان کے پیسے کو واپس کرے۔ اس شہر سے جدّہ کے لئے، کربلا کے لئے، بغداد کے لئے فلائٹ جاتی ہے۔ کافی زائرین، جو عمر رسیدہ ہوتے ہیں، وہ لاکھوں، کروڑوں کی تعداد میں اس فلائٹ سے زیارت کے لئے جاتے ہیں، اس لئے اس فلائٹ کو ہر اسٹیٹ سے چالو کیا جائے اور اسے روزانہ کی بنیاد پر چلوایا جائے۔ آپ نے مجھے بولنے کے لئے جو وقت دیا ہے، اس کے لئے میں آپ کا بہت بہت شکریہ ادا کرتا ہوں، خدا حافظ۔

(ختم شد)

श्री संजय सिंह (राष्ट्रीय राजधानी क्षेत्र दिल्ली): महोदय, मैं इस विषय के साथ स्वयं को संबद्ध करता हूँ।

श्री हुसैन दलवई (महाराष्ट्र): महोदय, मैं इस विषय के साथ स्वयं को संबद्ध करता हूँ।